

2^ο ΓΕΛ Αγίας Παρασκευής

Σχ. έτος:2022-23

ΘΕΜΑ: **BIA**

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ (BULLYING)

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: **ΘΕΟΔΩΡΑ ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ**

ΜΑΘΗΤΗΣ: **ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΤΣΟΝΙΟΣ**

Απρίλιος 2023

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Ο σχολικός εκφοβισμός - bullying είναι η κύρια μορφή με την οποία εμφανίζεται η σχολική βία και αποτελεί εσκεμμένη πράξη, που αποσκοπεί στην πρόκληση σωματικού ή ψυχικού πόνου και στην υποταγή του θύματος. Είναι μία εκούσια, βίαιη συμπεριφορά προς κάποιο πρόσωπο ή ομάδα συγκριτικά πιο αδύναμη.

Τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για να θεωρηθεί μία συμπεριφορά ως εκφοβισμός(bullying), συνήθως συμπεριλαμβάνουν:

- Την επανάληψη
- Την πρόθεση να προκληθεί συναισθηματική ή σωματική βλάβη στον άλλον
- Την ανισότητα ισχύος μεταξύ των δύο ατόμων (ή ομάδων).

ΜΟΡΦΕΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Ο σχολικός εκφοβισμός λαμβάνει ποικίλες μορφές, οι οποίες περιλαμβάνουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά γνωρίσματα και ταξινομούνται ως εξής:

- **Λεκτικός Εκφοβισμός:** αποτελεί μια συνήθη μορφή εκφοβισμού και πολλές φορές διαδραματίζεται μπροστά σε κοινό. Πρόκειται για κοροϊδευτικές εκφράσεις, βρισιές, προσβολές, που στόχο έχουν τη μείωση του άλλου, την υποτίμησή του, τη θυματοποίηση και περιθωριοποίησή του. Αίτια συνήθως αποτελούν η καταγωγή, η γλώσσα, ο σεξουαλικός προσδιορισμός και οι μαθησιακές δυσκολίες.
- **Σωματικός Εκφοβισμός:** πρόκειται για άσκηση σωματικής βίας με χτυπήματα, κλωτσιές, μπουιές αλλά ταυτόχρονα και για βίαιη αρπαγή αντικειμένων ή καταστροφή κεκτημένων του άλλου.
- **Κοινωνικός Εκφοβισμός:** σχετίζεται με τη σκόπιμη απομάκρυνση ενός ή περισσότερων ατόμων από μια ομάδα λόγω διαφορετικότητας ή ακόμη και την απομόνωσή του εντός των πλαισίων της ομάδας.
- **Ψυχολογικός Εκφοβισμός:** σε αυτή τη μορφή περιέχονται οι απειλές, η εκμετάλλευση, ο συναισθηματικός εκβιασμός.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ (CYBERBULLYING)

Το cyberbullying είναι εκφοβισμός που πραγματοποιείται διαδικτυακά. Μπορεί να ανήκει σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω κατηγορίες. Σε αντίθεση με το bullying που γίνεται στο φυσικό μας περιβάλλον, το cyberbullying μπορεί να μας ακολουθεί παντού, όσο έχουμε πρόσβαση στις ηλεκτρονικές μας συσκευές και το διαδίκτυο. Κάποιες μέθοδοι ηλεκτρονικής βίας συμπεριλαμβάνουν:

- **Απειλητικά, υβριστικά ή κακοποιητικά μηνύματα**
- **Δημιουργία ή κοινοποίηση προσβλητικών και ντροπιαστικών φωτογραφιών, μηνυμάτων ή βίντεο**
- **Αποκλεισμός και απομόνωση από ομάδες συνομιλίας, ηλεκτρονικά παιχνίδια και άλλα γκρουπ**
- **Ενθάρρυνση αυτοτραυματικών και αυτοκτονικών συμπεριφορών**
- **Σεξουαλικά μηνύματα, φωτογραφίες ή βίντεο (sexting)**
- **Βομβαρδισμός ενοχλητικών και κακοπροαίρετων μηνυμάτων σε social media, chat rooms παιχνιδιών και άλλες διόδους επικοινωνίας (trolling)**
- **Χακάρισμα προσωπικών λογαριασμών ή δημιουργία ψεύτικων λογαριασμών**

Το λεκτικό, συναισθηματικό και κοινωνικό bullying είναι συχνά πιο έμμεσες μορφές βίας και είναι δυσκολότερο για το θύμα να τις αντιληφθεί και να τις καταγγείλει.

Ο ρατσιστικός, σεξουαλικός, ομοφοβικός εκφοβισμός και το bullying εστιασμένο στην αναπηρία αποτελούν εγκλήματα μίσους και διώκονται ποινικά.

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΘΥΤΗ

- Το κυριότερο χαρακτηριστικό των θυτών είναι η **επιθετικότητα**, τόσο προς τους συνομηλίκους τους όσο και προς τους ενήλικες (γονείς, δασκάλους). Διακρίνονται από παρορμητικότητα, **χαμηλή ενσυναίσθηση**, μη συμμόρφωση στους κανόνες, χαμηλό επίπεδο άγχους, **έλλειψη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων** (αδυνατούν να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στην επιθετικότητα και την διεκδικητικότητα) Προβάλλουν ένα σκληρό προφίλ προς τα έξω που δίνει την εικόνα ενός ατόμου με μεγάλη αυτοπεποίθηση.
- Οι θύτες νιώθουν την ανάγκη να κυριαρχούν και αυτό τους προσδίδει μια αίσθηση κύρους. Συνήθως περιβάλλονται από κάποιους φίλους που τους υποστηρίζουν, και θέλουν να αισθάνονται ότι έχουν τον έλεγχο της ομάδας. Η δημοτικότητά τους βρίσκεται στο μέσο όρο και μειώνεται στις μεγαλύτερες τάξεις, δεν παύει όμως να είναι σαφώς μεγαλύτερη από αυτή του θύματος. Κατά κανόνα υπερέχουν ως προς τη σωματική διάπλαση από τον μέσο όρο των συμμαθητών τους, αλλά και από τα άτομα που επιλέγουν να εκφοβίσουν.

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

- Τα τυπικά θύματα είναι ανασφαλή και αγχώδη, επιφυλακτικά, ευαίσθητα, ντροπαλά και ήσυχα. Παρουσιάζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και έχουν αρνητική άποψη για τον εαυτό τους, αισθάνονται ότι είναι ανόητοι, άχαροι και αποτυχημένοι. Κατά κανόνα δεν έχουν κάποιο καλό φίλο στη τάξη τους, συχνά είναι μόνοι τους στα διαλείμματα και τους κατέχει ένα αίσθημα μοναξιάς. Έχουν χαμηλή δημοτικότητα και αρνητική στάση προς τη βία.
- Οι μαθητές που εκφοβίζονται, σπάνια υπερασπίζονται τον εαυτό τους. Συνήθως εκδηλώνουν την ψυχική τους αναστάτωση με κλάμα, θυμό ή απόσυρση.

ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

- Το Bullying μπορεί να συμβεί:
 - Στην τάξη,
 - στο προαύλιο,
 - στην τουαλέτα,
 - στη σχολική εκδρομή.
-
- Το Bullying μπορεί να συμβεί παντού:
 - Σε αστικές περιοχές
 - Σε ημιαστικές περιοχές
 - Σε αγροτικές περιοχές

ΑΙΤΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

- Έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και άγνοιας, σε σχέση με τη διαχείριση ανάλογων κρίσεων από τους ενήλικες που βρίσκονται στο περιβάλλον του παιδιού. (εκπαιδευτικοί, γονείς)
- Οι οικογενειακοί παράμετροι, όπως η έλλειψη ενθάρρυνσης, φροντίδας και ισορροπημένης σχέσης μεταξύ γονέων. Επίσης, οι οικογενειακές συγκρούσεις και προβλήματα (π.χ. διαζύγιο) , θέματα παραμέλησης και κακοποίησης των παιδιών από τους γονείς τους και το κυριότερο η έλλειψη υποστήριξης των παιδιών μέσα στην οικογένεια ανήκουν και αυτά στους παραμέτρους της οικογένειας.
- Η εφηβεία ως στάδιο ανάπτυξης και αναγνώρισης της ταυτότητας του ατόμου. Συνήθως αυτή η ανάπτυξη περιέχει τα παιδιά που είναι ευαίσθητα, ευέξαπτα, έχουν εχθρική στάση προς τους άλλους, εναντιώνονται προς κάθε μορφή εξουσίας, έχουν έλλειψη αυτοπεποίθησης ή αίσθημα παντοδυναμίας.
- Η έλλειψη συμμετοχής του παιδιού σε σχολικές δραστηριότητες ή και σε εξωσχολικές με σκοπό την εκτόνωση του άγχους.
- Η προβολή της βίας από τα ΜΜΕ/διαδίκτυο.
- Η έλλειψη επικοινωνίας με τα άλλα παιδιά (πιθανή απομόνωση του παιδιού από τις παρέες)
- Η εθνικότητα, καθώς παρατηρούνται έντονα φαινόμενα ρατσισμού προς άτομα άλλης χώρας.
- Και γενικά η «διαφορετικότητα» του άλλου, σε οποιοδήποτε τομέα (π.χ. φύλο, χρώμα, εθνικότητα, ντύσιμο, σεξουαλικές προτιμήσεις).

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

- Χαμηλό αίσθημα αυτοεκτίμησης.
- Ανασφάλεια.
- Φόβο.
- Κοινωνική απομόνωση.
- Αποκλεισμό από δραστηριότητες
- Διαταραχές συμπεριφοράς (επιθετική συμπεριφορά, επιθυμία για εκδίκηση, απειλές για αυτοκτονία κ.ά.).
- Εσωστρέφεια.
- Ψυχοσωματικά προβλήματα.
- Μαθησιακές δυσκολίες (απότομη πτώση της επίδοσής τους στα μαθήματα, άρνηση να πάει σχολείο, συχνές απουσίες, ασυνέπεια στις υποχρεώσεις τους, έντονη αφηρημάδα, αποφυγή διαλόγου με τους γονείς για θέματα σχολείου).

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- Συμφωνίες και σταθεροί κανόνες.
- Δημιουργία κλίματος συνεργασίας και δημοκρατικού διαλόγου.
- Συζητήσεις στις τάξεις.
- Ειδικά προγράμματα και βιωματικά εργαστήρια, για το πώς μπορούν να επιλύονται οι συγκρούσεις μεταξύ των μαθητών.
- Εκπαιδευτικοί με ειδικές δεξιότητες και γνώσεις, ως μεσολαβητές – σύμβουλοι, προς τους μαθητές.
- Μαθητές, ως συνομήλικοι μεσολαβητές ή «ειρηνοποιοί» που θα εκπαιδεύονται ειδικά και θα μεσολαβούν μεταξύ μαθητών ώστε να επιτυγχάνουν τη συμφιλίωσή τους.
- Το σχολείο δε θα πρέπει να ξεκινάει επιβάλλοντας ποινές σε περιπτώσεις άσκησης βίας μεταξύ μαθητών. Οι ποινές θα πρέπει να επιβάλλονται μετά, εφόσον κρίνεται απαραίτητο.
- Να γίνονται πολλές δραστηριότητες που ενδιαφέρουν και φέρνουν κοντά τους μαθητές και τους βοηθούν να καλλιεργούν καλύτερες σχέσεις μεταξύ τους (ομάδες έρευνας, περιοδικού, ιστοσελίδας, θεατρικής έκφρασης, ραδιοφώνου, εικαστικών, κόμικ κ.ά.).
- Το σχολείο θα πρέπει να καλεί συχνά τους γονείς να τους ευαισθητοποιεί και να τους κατευθύνει, ώστε να βρίσκονται κοντά στα παιδιά τους, να τα υποστηρίζουν χωρίς να τα καταπιέζουν. Το σχολικό συμβούλιο (εκπαιδευτικοί και εκπρόσωποι γονέων) θα πρέπει να συναντιέται τακτικά και να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες – δράσεις για την αποτελεσματικότερη πρόληψη και αντιμετώπιση της χρήσης βίας μέσα και έξω από το σχολείο.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Μαθητές θύματα σχολικού εκφοβισμού

ΗΠΑ	77%
Πορτογαλία	41,6%
Αγγλία	27%
Ιταλία	20%
Ελλάδα	14,7%
Ιρλανδία	13%
Νορβηγία	9%

Η σχολική βία με αριθμούς

75% των περιστατικών εκδηλώνεται στο προαύλιο

25% των περιστατικών συμβαίνει την ώρα της γυμναστικής

33% των θυτών δηλώνει ότι τα θύματα «το άξιζαν»

20% των μαθητών δηλώνει «συναισθηματικά αμέτοχο» στο ζήτημα

25% των θυμάτων δεν το λέει σε κανέναν

40% των θυμάτων το εκμυστηρεύεται στους γονείς του

50%+ των θυτών λέει ότι ούτε οι γονείς ούτε οι καθηγητές τους έκαναν ποτέ παρατήρηση

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ Ε.Κ.Κ.Ε. ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΒΙΑ ΣΕ ΜΙΑ Ή ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΟ ΟΤΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ/ΛΥΚΕΙΩΝ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Με αφορμή την **6η Μαρτίου**, η οποία έχει καθιερωθεί ως Πανελλήνια Σχολική Ημέρα κατά της βίας στο σχολείο, το Υπουργείο Παιδείας έχει εκδώσει εγκύκλιο με την οποία καλεί τις σχολικές μονάδες να αφιερώσουν τουλάχιστον δύο ή περισσότερες διδακτικές ώρες σε δράσεις-συζητήσεις- εκδηλώσεις (π.χ. βιβλιοπαρουσιάσεις, προβολές ταινιών, εικαστικά εργαστήρια, διαδραστικές ομιλίες, κ.α.) με στόχο την ευαισθητοποίηση σε θέματα βίας και σχολικού εκφοβισμού.
- Δεδομένου ότι οι επιπτώσεις του εκφοβισμού μπορούν να είναι καταστροφικές, όχι μόνον βραχυπρόθεσμα στην εφηβεία αλλά και μακροπρόθεσμα στη ζωή των θυμάτων μετά την ενηλικίωση, είναι σημαντικό να μην επαναπαυόμαστε και να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε με στόχο την εξάλειψη του φαινομένου.

